

FAMILIA, UNIVERSUL COPILĂRIEI

Prof. înv. primar BĂNCĂNĂU FLORENTINA
Colegiul Național „Mircea Eliade” Reșița

Viața în familie, valorile care sunt respectate și deci experiențele pe care copilul le realizează în colectivul familial depind de felul în care părinții își exercită rolul de educator. Pentru copii, părintele, adultul din cadrul grupului familial reprezintă sursa securității și încurajării în fața oricărei situații noi, neobișnuite. Apropiindu-se de sufletul copilului, pătrunzând în felul propriu de a simți și gândi al acestora, părintele devine confidentul și sfătuitorul propriului copil.

Pentru copil, familia concentrează primul său univers afectiv și social. Trăsăturile și coordonatele personalității se cristalizează în raport cu modelul și natura situațională trăită în mod direct, nemijlocit de copil, în mediul familiar, iar atitudinile părinților au consecințe durabile asupra personalității în formare a acestuia. În general, cei doi părinți, deși implicați egal în procesul de educație, dețin roluri diferite. Mama are o „funcție interioară”, pe când tatăl o „funcție exterioară”, prima referindu-se la o atmosferă intrafamilială și la asigurarea securității afective, iar cea de-a doua la comunicarea socio-familială și respectarea normelor. Ambii asigură sentimentul de confort și securitate. Ambii sunt răspunzători de situația copilului în cadrul familiei, de optimizarea vieții de familie, îmbinând sau încercând să îmbine cele două aspecte: atitudinea afectuoasă a mamei cu autoritatea sau exigența rațională a tatălui.

Relația efectivă părinte-copil este direct influențată de pretențiile manifestate față de copii: acestea nu trebuie să îi plaseze pe copii într-un rol cu prea multe constrângeri și foarte puține situații de a se desfășura liber, activ, opțional, cu inițiative proprii. Atribuțiile influențează pozitiv personalitatea umană numai când ele oferă individului posibilități reale de afirmare, când angajează originalitatea și personalitatea acestuia. Consider că activitatea educativă din familie ar trebui să urmărească într-o mai mare măsură adaptarea și totodată raționalizarea exigențelor, a cerințelor familiale la posibilitățile de înțelegere ale copiilor. În ce constau aceste cerințe familiale? Cerințele familiale, respectiv obligațiile, regulile, pretențiile, normele, exigențele ce se impun copilului sunt multiple și se exercită asupra lui pe două căi: solicitare și interdicție. Natura și gradul solicitării sau interdicției trebuie puse de acord cu interesele copilului în scopul realizării pe de o parte a echilibrului extern între copil și mediul familial și, pe de altă parte, a echilibrului intern.

„Exigența rațională” înțelesă în emiterea unor reguli de către adult, reprezintă o condiție necesară, fără a fi însă suficientă, în realizare la un nivel optim a comunicării umane în cadrul familiei căci, deși părintele manifestă acea exigență, totuși, măsurile sale educative nu-și vor atinge pe deplin scopurile dacă nu se vor desfășura într-un climat afectiv de înțelegere și încredere reciprocă. Nevoia de răspuns afectiv din partea celor din jur, adică nevoia de a fi stimat, prețuit, respectat de semenii, ca și nevoia de autoafirmare reprezintă trebuințe fundamentale ale copilului, care îi asigură echilibrul psihic și moral, acea siguranță și liniște interioară și condiționează aderarea sinceră la viața de familie. Independența de gândire și acțiune se formează prin intermediul aprecierii și acordării atenției, a judecăților de valoare ale adulților, iar aprecierile reflectă aptitudinile, capacitățile acestuia. Copilul este deosebit de sensibil în legătură cu posibilitățile sale intelectuale, la situațiile în care nu ar putea fi prețuit și stimat, lăudat și apreciat. Să nu uităm că insuccesul, în general, face să slăbească combativitatea, tenacitatea în muncă, provoacă descurajă și stres. Aprecierile părinților se răsfrâng în conștiința și conduita copilului, motiv pentru care părintele trebuie să se ferească de a face aprecieri sumare și rigide sau de a da calificative categorice. Laudele nu sunt niciodată prea multe dacă e vorba de stimularea eului emergent al copilului. Lauda generează simțul valorii și al demnității și e datorită părinților să încurajeze înflorirea acestui sentiment. Uneori chiar e bine să perceapă nuanțele subtile ale personalității unice a copiilor lor și de a-i lăuda pentru calitățile pe care vor să le încurajeze, pe măsură ce ele se fac simțite. Evoluția rapidă a vieții sociale de astăzi, modificarea statutului familiei, atribuțiile crescute ale femeii fac ca rolul grădiniței să fie pregnant nu numai în ceea ce privește educația copiilor ci și a părinților. Grădinița, fiind puntea de legătură cu familia, are și menirea de a asigura părinților asistență de specialitate, informându-i asupra etapelor de evoluție a copiilor și venind în sprijinul celor ce întâmpină dificultăți în înțelegerea rolului de părinți și în îndeplinirea cu succes a educării copiilor.

Chiar pentru reușita actului educațional derulat la clasă munca învățătoarei trebuie continuată de familie. Educatoarea trebuie să-i convingă pe părinți să păstreze unitate cerințele adresate preșcolarilor cu cele adresate în grădiniță. Inițierea părinților în educarea și instruirea copiilor se poate concretiza în discuții libere cu părinții, consultații, participarea acestora la unele activități din grădiniță etc.

Una din abordările moderne privind instituția școlară este cea a școlii deschise, prietenoase, în care copilul se simte bine, este atras de activitățile educaționale, îi sunt valorificate înclinațiile și talentele. În majoritatea situațiilor familia și grădinița colaborează foarte strâns pentru a asigura prin eforturi comune o educație de bună calitate. Sunt numeroase însă și cazurile în care familia acționează uneori contrar direcțiilor conturate de grădiniță, uneori

din lipsă de informare, altele din nepricepere ori din dezinteres. În loc să întărească și să dezvolte achizițiile din grădiniță, părinții destructurează prin atitudinea lor ceea ce educatoarea construiește zi de zi. De aceea se impune o comunicare continuă și de calitate între cadrele didactice și părinți privind progresele sau dificultățile întâmpinate de copii, aspectele asupra cărora este necesar să se insiste prin exerciții ori prin exemple pozitive și încurajări. Comunicarea și deschiderea din ambele părți, pentru a sprijini dezvoltarea și buna educație a copilului, aduc beneficii pe termen lung în dezvoltarea personalității acestuia. Împreună cu părinții educatoarele vor stabili o strategie și o atitudine comună în ceea ce privește modul de a trata copilul, care să-i ofere acestuia toate atuurile pentru dezvoltarea viitoare, să-l ferească de conflicte, frustrări și confuzii. Părintele așteaptă de la cadrul didactic să-l poată ajuta să găsească, el însuși, o cale mai bună de înțelegere cu propriul copil.

Amintim că pedagogul englez John Locke, convins de puterea exemplului în familie și de înclinația către imaginație a copilului, se adresa părinților: „Nu trebuie să faceți în fața copilului nimic din ceea ce nu vreți să imite. Dacă vă scapă o vorbă sau săvârșiți o faptă pe care ia-ți prezentat-o drept o greșală când a comis-o, el cu siguranță se va apăra, altădată invocând exemplul dat de dumneavoastră și se va pune în asemenea măsură la adăpostul acestui exemplu, încât cu greu vă veți atinge de el pentru a-i îndrepta greșala.”

Implică-te în viața lui!

Este important ca părinții să nu lase evoluția copiilor la voia întâmplării sau doar în seama cadrelor didactice. Caută să cunoști activitățile zilnice la care ia parte copilul tău, stimulează-l, întrebă-l, joacă-te cu el; vorbește cu el și află-i tristețile și bucuriile, ieși cu el la plimbare sau mergeți în călătorii, participă alături de el la activitățile de la grădiniță, cunoaște-i evoluția în cadrul grupei, implică-te direct și activ în lumea lui.

Folosește disciplina în educație! Folosiți disciplina cu scopul de a educa. Fixați reguli clare și insistați să fie respectate. Este normal, pentru copii, să testeze regulile câteodată să acționeze impulsiv împotriva lor sau a celor ce le cer să le respecte.

BIBLIOGRAFIE

ECATERINA ADINA VRĂȘMAȘ, Consilierea și educația părinților, Editura „Aramis”, București, 2002

Revista Învățământul Preșcolar, nr. 3/2007

Revista Învățământul Preșcolar, nr. 4/2007